

- ۱۳۔ سرکارِ دو عالم ﷺ بحیثیت معلم مفتی غلام قادر شماره ۲ ص ۱۵۰ تا ۱۵۰
- ۱۵۔ عہدِ نبوی ﷺ کے نظامِ تعلیم و تربیت میں صفہ و اصحابِ صفہ کا کردار ڈاکٹر حافظ محمد ثانی شماره ۲ ص ۱۸۳ تا ۱۸۳
- ۱۶۔ نبی اکرم ﷺ کا منہاجِ تربیت ڈاکٹر محمد امین شماره ۳ ص ۲۶۶ تا ۲۵۳

توقیتی تضادات

- ۱۷۔ سیرتِ نبوی ﷺ کے توقیتی تضادات (۱) پروفیسر ظفر احمد شماره ۱ ص ۱۷۷ تا ۱۰۹
- ۱۸۔ سیرتِ نبوی ﷺ کے توقیتی تضادات (۲) پروفیسر ظفر احمد شماره ۲ ص ۲۶۵ تا ۲۲۳
- ۱۹۔ ہادی اعظم ﷺ کا سفرِ ہجرت سید فضل الرحمن شماره ۱ ص ۱۸۸ تا ۱۷۹
- تاریخوں میں اختلاف کی تحقیق

حدیثِ نبوی ﷺ

- ۲۰۔ احادیث کے محاورات ڈاکٹر حافظ منیر احمد خان شماره ۱
- ۲۱۔ احادیث کے محاورات و استعارات ڈاکٹر حافظ منیر احمد خان شماره ۲ ص ۳۲۶ تا ۳۳۱
- ۲۲۔ اردو شاعری میں احادیث کی تلمیحات (۱) ڈاکٹر حافظ منیر احمد خان شماره ۳ ص ۳۹۳ تا ۳۷۵
- ۲۳۔ اردو شاعری میں احادیث کی تلمیحات (۲) ڈاکٹر حافظ منیر احمد خان شماره ۵ ص ۳۴۳ تا ۲۹۵
- ۲۴۔ حدیث کی حجیت ڈاکٹر مفتی محمد مظہر بقا شماره ۲ ص ۸۶ تا ۶۳
- ۲۵۔ درس حدیث مفتی محمد ضیاء الحق دہلوی شماره ۱ ص ۳۲۱ تا ۳۱۹
- ۲۶۔ ہندوستان کے حفاظِ حدیث ترجمہ مولانا عبدالاحد شماره ۳ ص ۳۷۸ تا ۳۶۹

حقوق و فرائض

- ۲۷۔ جانوروں کے حقوق و فرائض ڈاکٹر صلاح الدین ثانی شماره ۳ ص ۲۴۳ تا ۲۱۹
- اور ان سے حسنِ سلوک (۱)
- ۲۸۔ // // (۲)
- ۲۹۔ مزدوروں کے حقوق و فرائض سید عزیز الرحمن شماره ۱ ص ۳۰۵ تا ۲۶۹

تعلیمات ہادی اعظم ﷺ کی روشنی میں

- ۳۰۔ آئینہ حیات ہادی اعظم ﷺ سید فضل الرحمن شماره ۴، ص ۷۳ تا ۱۵
- ۳۱۔ سیرت رسول ﷺ مولانا سید زور حسین شاہ شماره ۴، ص ۲۳ تا ۴۵
- ۳۲۔ قرآن اور صاحب قرآن عملی پہلو ڈاکٹر عبدالرؤف ظفر شماره ۴، ص ۶۵ تا ۹۲
- ۳۳۔ قرآن مجید کا جمالیاتی طرز اسلوب ڈاکٹر حافظ حقانی میاں قادری شماره ۵، ص ۴۵ تا ۵۹
- اور سیرت نبوی ﷺ

سیاست و دفاع

- ۳۴۔ احکام الرسول فی سل السلوف ڈاکٹر محمد امین شماره ۳، ص ۱۱۵ تا ۱۳۲
- ۳۵۔ رسول اللہ ﷺ کی دفاعی و عسکری حکمت عملی شاہ مصباح الدین کلکیل شماره ۳، ص ۱۶ تا ۱۹
- ۳۶۔ سیاست خارجہ کے اصول، اسوہ حسنہ کی روشنی میں مفتی سمیع اللہ شماره ۱، ص ۶۱ تا ۸۵
- ۳۷۔ بیٹاق مدینہ، سیاست نبوی ﷺ ڈاکٹر حافظ محمد ثانی شماره ۳، ص ۳۳ تا ۶۶
- کا مثالی شاہکار

سیرت اور سائنس

- ۳۸۔ انسانی جنین کا ارتقاء، قرآن مجید، ڈاکٹر حافظ حقانی میاں قادری شماره ۳، ص ۱۹۵ تا ۲۱۸
- احادیث نبوی اور جدید سائنس کی روشنی میں
- ۳۹۔ پہاڑ اور فلکیات، قرآن مجید، // شماره ۴، ص ۳۴ تا ۳۷
- احادیث نبوی ﷺ اور جدید سائنس کی روشنی میں
- ۴۰۔ سیرت رسول ﷺ اور سائنسی تجربیت ڈاکٹر مفتی محمد مظہر بقا شماره ۱، ص ۹۳ تا ۱۰۸
- کی روحانی بنیادیں

سیرت طیبہ، عملی پہلو

- ۳۱۔ اسوۂ و اصول کی ہم آہنگی پروفیسر محمد اقبال جاوید شماره ۳، ص
- ۳۲۔ رسول اکرم ﷺ کا بچوں سے تعلق و محبت
- ۳۳۔ قرآن و صاحب قرآن، عملی پہلو (ملاحظہ کیجئے نمبر شمار ۳۳)
- سیرت نگار
- ۳۴۔ والدی بحیثیت سیرت نگار مولانا ابن الحسن عباسی شماره ۲، ص ۳۶۲ تا ۳۷۷
- ۳۵۔ پروفیسر سید محمد سلیم، حیات و خدمات سید عزیز الرحمن شماره ۵، ص ۲۳۱ تا ۲۹۰

سیرت و سیرت نگاری

- ۳۶۔ سیرت کیا ہے؟ مولانا سید محبوب حسن واسطی شماره ۱، ص ۳۳ تا ۳۴
- ۳۷۔ سیرت کی اہمیت ڈاکٹر مفتی مظہر بقا شماره ۲، ص ۲۶ تا ۳۱
- ۳۸۔ سیرت کی تعریف اور حدود و قیود مولانا اکرام اللہ جان قاسمی شماره ۳، ص ۳۳ تا ۳۴
- ۳۹۔ کتب طبقات، تاریخ اور اسماء الرجال میں سیرت نگاری کا منہج ڈاکٹر سمیل حسن شماره ۵، ص ۱۸۸ تا ۱۸۱

کتابیاتی جائزہ

- ۵۰۔ اردو میں ذکر سیرت اور بلوچستان ڈاکٹر انعام الحق کوثر شماره ۴، ص ۳۹۵ تا ۴۰۲
- ۵۱۔ بلوچستان میں پاکستانی زبانوں میں تذکرہ سیرت // شماره ۳، ص ۷۹ تا ۸۵
- ۵۲۔ بلوچستان میں فارسی نعت گوئی و سیرت نگاری // شماره ۵، ص ۳۴ تا ۳۷
- ۵۳۔ پاک و ہند میں سیرت نمبروں کا اجرا ڈاکٹر حافظ محمد ثانی شماره ۱، ص ۲۲۳ تا ۲۶
- ۵۴۔ سیرت طیبہ پر شائع ہونے والے اہم مولوی محمد زبیر شماره ۱، ص ۳۲۲ تا ۳۲۸
- مقالات و مضامین، موضوعاتی فہرست ۹۸-۹۹ء
- ۵۵۔ // ۹۹-۲۰۰۰ء مولوی محمد اسماعیل شماره ۳، ص ۷۷ تا ۸۸

مخطوطات

- ۵۶۔ تقدیس والدی المصطفیٰ ﷺ کا تحقیقی و تنقیدی جائزہ
ڈاکٹر محمود الحسن عارف شماره ۳، ص ۳۰۹ تا ۳۲۶
- ۵۷۔ مخطوطات سیرت (فارسی) مسعود جہنڈیر لاہری، میلی
بلال حسین نوشاہی شماره ۳، ص ۳۳۳ تا ۳۶۸
- ۵۸۔ مخطوطات حدیث مسعود جہنڈیر لاہری، میلی
بلال حسین نوشاہی شماره ۵، ص ۷۱ تا ۳۹۳

معاشیات

- ۵۹۔ تجارت کے اصول، ہادی اعظم ﷺ کی نظر میں (۱)
سید عزیز الرحمن شماره ۲، ص ۲۹۷ تا ۳۰۲
- ۶۰۔ // (۲) // شماره ۳، ص ۳۳ تا ۸۲
- ۶۱۔ مزدوروں کے حقوق و فرائض (دیکھئے نمبر شمارہ ۳۰)

معجزات

- ۶۲۔ معراج روحانی تھی یا جسمانی؟
سید فضل الرحمن شماره ۲، ص ۱۱۹ تا ۱۳۰
- ۶۳۔ نبی اکرم ﷺ کی فصاحت و بلاغت کا اعجازی پہلو
ڈاکٹر صلاح الدین ثانی شماره ۱، ص ۱۸۹ تا ۲۱۶

مقام محمد صلی اللہ علیہ وسلم

- ۶۴۔ بشارات محمدیہ، کتب ساویہ میں مولانا اکرام اللہ جان قاسمی شماره ۵، ص
۶۵۔ محبوبیت اور جمعیت ڈاکٹر غلام مصطفیٰ خاں شماره ۳، ص ۷۵ تا ۹۹
- ۶۶۔ معراج انسانیت ڈاکٹر اشتیاق حسین قریشی شماره ۳، ص ۱۳۵ تا ۱۴۰
- ۶۷۔ مقام محمد ﷺ (احادیث کی روشنی میں، ڈاکٹر سید ابوالخیر کشفی شماره ۲، ص ۸۵ تا ۱۱۸)
- مقام محمد ﷺ قرآن کریم کی روشنی میں (۱) // شماره ۳، ص ۳۵ تا ۷۲

شمارہ ۴، ص ۱۰۱ تا ۱۳۳	//	(۲)	//	//	۶۸۔
شمارہ ۵، ص ۱۲۲ تا ۱۴۴	//	(۳)	//	//	۶۹۔

متفرقات

شمارہ ۴، ص ۲۶۷ تا ۳۰۳	مولانا مفتی عبدالاحد	۶۰۔	خود کشی اور اس کے اسباب
شمارہ ۲، ص ۱۸۵ تا ۲۱۰	پروفیسر سید محمد سلیم	۷۱۔	سیرت طیبہ اور فنون لطیفہ
شمارہ ۴، ص ۱۳۱ تا ۲۲۳	پروفیسر ظفر احمد	۷۲۔	فکر و نظر کی مستحکم بنیادیں (۱)
شمارہ ۵، ص ۱۳۱ تا ۱۵۸	//	۷۳۔	// (۲)
شمارہ ۱، ص ۱۷	ڈاکٹر غلام مصطفیٰ خاں	۷۴۔	کلمات خیر
شمارہ ۱، ص ۱۹ تا ۱۹۴	ڈاکٹر عبدالخالق پیرزادہ	۷۵۔	//
شمارہ ۱، ص ۲۰	ڈاکٹر محمود الحسن عارف	۷۶۔	//
شمارہ ۳، ص ۳۸۹ تا ۳۹۶	ڈاکٹر مفتی محمد مظہر بقا	۷۷۔	مکتوبات گرامی
شمارہ ۲، ص ۶۱ تا ۶۷	مولانا سید محبوب حسن واسطی	۷۸۔	وحی کیا ہے؟

میزان (تبصرہ کتب)

شمارہ نمبر	تبصرہ نگار	نام کتاب / مؤلف
۵	ڈاکٹر سید ابوالخیر کشتی (کراچی)	۱۔ احسن البیان فی تفسیر القرآن سید فضل الرحمن
۴	ڈاکٹر حافظ حقانی میاں قادری (کراچی)	۲۔ اخبار وطن رحمۃ للعالمین نمبر مدیر: منیر حسین
۲	مولانا احمد معاویہ (کراچی)	۳۔ اسلام دین قیم پروفیسر ظفر احمد / ابرار محی الدین
۲	ڈاکٹر حافظ حقانی میاں قادری (کراچی)	۴۔ بلوچستان میں تحریک تصوف ڈاکٹر انعام الحق کوثر
۵	مولانا محمد اسماعیل آزاد (کراچی)	۵۔ تاریخ اسماعیلیہ

مترجم:

- ۶۔ رسول اکرم ﷺ اور رواداری ڈاکٹر سمیل حسن (اسلام آباد) ڈاکٹر حافظ محمد ثانی،
- ۷۔ رواداری سیرت طیبہ کی روشنی میں سید عزیز الرحمن (کراچی) حافظ محمد طاہر محمود اشرفی
- ۸۔ سائنسی انکشافات، قرآن مجید، سید عزیز الرحمن احادیث نبوی ﷺ، اور جدید سائنس کی روشنی میں ڈاکٹر حافظ حقانی میاں قادری
- ۹۔ سیرت پاک کی خوشبو - ڈاکٹر حافظ محمد ثانی (کراچی) ڈاکٹر انعام الحق کوثر
- ۱۰۔ سرت کی مہک بلوچستان میں پروفیسر سید محمد سلیم (کراچی) ڈاکٹر انعام الحق کوثر
- ۱۱۔ کلمات سید عزیز الرحمن (کراچی) ڈاکٹر صاحبزادہ ساجد الرحمن
- ۱۲۔ محسن انسانیت اور انسانی حقوق مولانا احمد معاویہ (کراچی) ڈاکٹر حافظ محمد ثانی
- ۱۳۔ المعارف / ابن قیمیہ مولانا احمد معاویہ (کراچی) مترجم:
- ۱۴۔ مقالات زواریہ عبدالحی ابڑو (اسلام آباد) ترتیب: سید فضل الرحمن
- ۱۵۔ منتخب نعتیہ کلام / سوعات مولانا احمد معاویہ (کراچی) ڈاکٹر انعام الحق کوثر
- ۱۶۔ نعت رنگ، شمارہ ۸۷، عزیز احسن (کراچی) مرتب: صبیح رحمانی
- ۱۷۔ نور نبوت مولانا سید اظہر سعید (کراچی)

قاری حامد محمود قادری

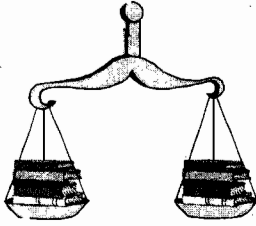
- ۱۸۔ ہادی اعظم رحمۃ اللہ علیہ
سید فضل الرحمن
ڈاکٹر قبلہ لیاز (پشاور) ۴

السیرہ کے مقالہ نگار حضرات، اور ان کی تعداد مضامین

نام	تعداد مضامین	جن شماروں میں مضامین شائع ہوئے
۱۔ مولانا ابن الحسن عباسی (کراچی)	۱	۲
۲۔ مولانا احمد معاویہ (کراچی)	۱	۵
۳۔ ڈاکٹر اشتیاق حسین قریشی (کراچی)	۱	۴
۴۔ پروفیسر اقبال جاوید (گوجرانوالہ)	۲	۵-۳
۵۔ مولانا اکرام اللہ جان قاسمی (پشاور)	۳	۵، ۳، ۲
۶۔ ڈاکٹر انعام الحق کوثر (کوئٹہ)	۳	۵، ۳
۷۔ بلال حسین نوشاہی (ملیسی)	۲	۵، ۳
۸۔ ڈاکٹر حافظ حقانی میاں قادری (کراچی)	۳	۵، ۴، ۳
۹۔ زینت رشید (کراچی)	۱	۲
۱۰۔ مفتی سمیع اللہ (کراچی)	۱	۱
۱۱۔ ڈاکٹر سمیل حسن (اسلام آباد)	۱	۵
۱۲۔ ڈاکٹر سید ابوالخیر کشتی (کراچی)	۴	۵، ۴، ۳، ۲
۱۳۔ مولانا سید زوار حسین شاہ رحمۃ اللہ علیہ (کراچی)	۱	۱
۱۴۔ سید عزیز الرحمن (کراچی)	۴	۵، ۳، ۲، ۱
۱۵۔ سید فضل الرحمن (کراچی)	۳	۴، ۲، ۱

۵،۳،۲،۱	۴	۱۶۔ مولانا سید محبوب حسن واسطی (کراچی)
۵،۲ (شمارہ پانچ میں پانچ مضامین)	۶	۱۷۔ پروفیسر سید محمد سلیم (کراچی)
۴،۳،۱	۳	۱۸۔ ڈاکٹر صلاح الدین ثانی (کراچی)
۵،۴،۲،۱	۳	۱۹۔ پروفیسر ظفر احمد (بہاولپور)
۴،۳	۲	۲۰۔ مولانا مفتی عبدالاحد (کراچی)
۵	۱	۲۱۔ ڈاکٹر حافظ عبدالرحیم (ملتان)
۱	۱	۲۲۔ ڈاکٹر عبدالرؤف مظفر (بہاولپور)
۴	۱	۲۳۔ مفتی عبدالسلام چانگانی
۲	۱	۲۴۔ مفتی غلام قادری (خیرپور تانیوالی)
۴	۱	۲۵۔ ڈاکٹر غلام مصطفیٰ خاں (حیدرآباد)
۳	۱	۲۶۔ مولوی محمد اسماعیل (خیرپور تانیوالی)
۴،۳	۲	۲۷۔ ڈاکٹر محمد امین (لاہور)
۳،۲،۱	۳	۲۸۔ ڈاکٹر حافظ محمد ثانی (کراچی)
۱	۱	۲۹۔ مولوی محمد زبیر (کراچی)
۱	۱	۳۰۔ مولانا مفتی محمد ضیاء الحق دہلوی (کراچی)
۳،۲،۱	۴	۳۱۔ ڈاکٹر مفتی محمد مظہر بقا (کراچی)
(شمارہ ۲ میں ۲ مضامین)		
۳،۲،۱	۳	۳۲۔ ڈاکٹر محمود الحسن عارف (لاہور)
	۳	۳۳۔ مصباح الدین ککلیل (کراچی)
۴،۳،۲،۱	۴	۳۴۔ ڈاکٹر حافظ منیر احمد خاں (حیدرآباد)

وخبير جليس في الزمان كتاب

میزان

تبصرہ کتب

نام کتاب :	”احسن البیان فی تفسیر القرآن“
مؤلف :	سید فضل الرحمن
صفحات :	جلد اول ۴۴۸، جلد دوم ۴۰۸، جلد سوم ۴۶۴، جلد چہارم ۴۶۴، جلد پنجم ۴۶۴
قیمت :	فی جلد ۷۰ روپے
ناشر :	زوّار اکیڈمی پبلی کیشنز، کراچی
تبصرہ نگار :	ڈاکٹر سید محمد ابوالخیر کشفی

رب قرطاس و قلم کی شہادت ہے کہ اُس کی آخری کتاب قرآن عظیم ہے، حکمت کی مظہر (حکیم) مبین اور واضح، عزت والی (کریم) بزرگی والی (مجید) ہے، یہ روشن کتاب ہے، یہ عطائے خیر والی کتاب ہے، اور یہ ذکر، رحمت، ہدایت اور دستورِ حیات ہے، اس میں کائنات کی ہر صداقت اور آنے والے تمام ادوار کے انکشافات موجود ہیں۔

ایسی کتاب کے سمجھنے سمجھانے کے لئے جتنے علوم کی واقفیت درکار ہے اس کا احاطہ بھی ہمارے لئے مشکل ہے، قواعد و اسالیبِ زبان، عہدِ جاہلیہ اور عہدِ رسالت کی لغات، تاریخ، معقولات، منطق، نفسیات، مگر اس بندۂ عاجز کے نزدیک سب سے اہم بات وابستگی رسالت مآب اور تسلیم و رضا ہے، نبی اکرم صلی اللہ علیہ وسلم اللہ تعالیٰ کے بعد سب سے پہلے مفسر قرآن ہیں، اور ان کے بعد ان کے تلامذہ یعنی صحابہ کرام رضوان اللہ علیہم ہیں، تسلیم و رضا سے میری مراد صرف احکام الہی کے سامنے سر جھکانا نہیں، بلکہ اپنی ذات کو ایک ورقِ سادہ کی طرح کتاب اللہ کے حضور پیش کرتا ہے،